

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA

WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Pészách (2. és 6. oldal)

Várkonyi Tibor és Dési János írása (5. és 8. oldal)

PURIM

(3. oldal)

Dr. Frölich Róbert rovata

Pészách, az elkerülés és a kovásztalan kenyér ünnepe

Április 10-én este kezdődik és nyolc napig tart a zsidó szabadságünnep, a Pészách.

Mózes II. könyvében olvasható az ünnep eredete. A kivonulás előnapján hangzik el a parancs, mely szerint családonként egy bárányt kell levágni, és megsütve, aznap elfogyasztani. A vérét az ajtófélfára kellett kenni, hogy az Egyiptomon átvonuló halál ne érintse a zsidó házakat. (Ennek mai, „szelídebb” utóda a zsidó házak ajtaján található mezuzá.) Innen származik a bibliai neve az ünnepnek: Chág háPészách, az elkerülés ünnepe.

Mivel e napokban csak kovásztalan és kelesztetlen ételeket és italokat szabad fogyasztani, ezért a másik neve Chág Hámácsasz, azaz a kovásztalan kenyér ünnepe. Az ünnep történeti aspektusát a Zmán Chéruszénu, „szabadságunk ideje” terminológia jelzi. Pészách az egyik legfontosabb ünnep volt a bibliai korban, amit bizonyít, hogy az, aki rituális tisztátalansági okok miatt nem tarthatta meg, annak kötelező volt egy hónappal később Pészách Sényi-t, azaz a második Pészáchot megtartani (Mózes IV. 9/1-14).

Pészách a tavasz ünnepe is. A tavasz hónapja a zsidó időszámítás szerint Nisán, egyúttal az ebben a hónapban lévő ünnep az árpa betakarításának kezdeti időpontja is. Az ünnep másnapján aratták le az első ómer (rég mértékegység) árpát. Szintén a mózesi könyvekben lévő parancs, hogy e naptól hét teljes hetet kell számlálni, s az ötvenedik nap ünnepnap. A bibliai időkben ez a hét hét, félünnepi jelleggel bírt. Mára a történelmi viharok okán ez az időszak, az ómerszámlálás, a gyász ideje, a férfiak nem borotválkoznak, nem ülnek örömmünepet, és nem tartanak esküvőt sem. A zsidó hagyomány szerint a Talmud egyik legnagyobb bölcse, Rabbi Akiva tanítványai között járvány tört ki ekkoriban, s a járvány áldozatait gyászolják. A harmincharmadik napon szünetelt a járvány, így e napon szünetel a gyász is.

I M A R E N D

Hétköznap: 7:30-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja **mostantól 18:00 óra**, helyszín a Talmud-Tórában.

Az esti ima előtt fél órával, sakk, kártya, kávé és tea várja híveinket!

Péntek esti ima: 18:00-kor a **Hősök Templomban**, április 10-től a Dohány Templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök Templomban, majd a Dohány Templomban: Sachrisz: 9:30
Tóraolvasás: 10:00 Muszáf ima: kb. 10:45

Vasárnap reggeli ima: 8:00-kor, esti ima: 18:00-kor, mindkettő a Talmud Tórában.

A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

március 25.	17:45	április 1.	19:00	április 8.	19:00
április 15.	19:00	április 22.	19:00	április 29.	19:00

A tál tartalma

A Széder-tálon foglalnak helyet mindazok a szimbolikus étek, melyeket az est folyamán elfogyasztanak. Ezek a következők: három egész macesz egymásra rakva, sült tojás (a speciális ünnepi áldozatot szimbolizálja), csontos hús (az áldozati bárány és a Szentély idejében tartott ünnepek emlékére); egy pohár sós víz (az Egyiptomban hullatott könnyek emlékére); torma (a keserűségek szimbóluma); retek vagy főtt krumppli (a tavasz jelképe). Valamint dió, alma és bor keveréke, a chrajszesz, ami annyit jelent: „malter” (az egyiptomi építkezéseken használt vályog jelképe). Szokás, hogy az este elbeszélésfolyamat elindító négy kérdést, a Má nistánót a legkisebb gyermek mondja el. Ennek oka és célja a gyermek figyelmének ébren tartása, hiszen neki beszélnek el az egyiptomi kivonulás történetét.

Pészáchot eredeti formájában a második Szentély pusztulásáig tartották meg. Josephus lejegyzett egy korabeli – i.sz. I. század – peszachi szertartást, melyen becslése szerint a jeruzsálemi áldozatbemutatáson összegyűlt résztvevők száma elérte a 3 milliót főt.

Az ünnepre való felkészülés ma azt jelenti, a lakásból minden erjesztett, vagy kovászos élelmiszert, chomecot el kell takarítani. Ennek legjobb módja egy alapos nagytakarítás, amely minden részletre kiterjed. Nem elegendő az élelmiszereket kitakarítani, azokat az edényeket sem lehet használni, amelyekben egész évben főznek. (Pészáchkor, csak e nyolc napra szánt edényeket használnak, melyeket az év során jól elkülönítve őriznek.) Ha nagyobb mennyiségű chomec van a birtokukban, azt egy jogi értelemben érvényes adásvételi szerződéssel el kell adni egy nem zsidónak. Peszachkor csak peszachi pecséttel ellátott élelmiszereket és segédanyagokat szabad fogyasztani.

A Széder-este menete

Pészách első két estéje egy különleges otthoni szertartás, a Széder-est. Mára létjogosultságot nyertek a közösségi Széderek, melyek ugyanolyan rendben zajlanak, mint az otthoni esték. A név annyit jelent: rend, mivel az este folyamán a szimbolikus étkeket kötött sorrendben kell elfogyasztani és a Hagada, az erre az estére való könyv passzusait szintén meghatározott sorrendben kell felolvasni. A Hagada felolvasása azon a mózesi törvényen alapul, hogy a szülő kötelessége elmesélni a gyerekeknek az egyiptomi kivonulást: „És add tudtára fiadnak azon a napon, mondván: annak okáért, amit tett az Ő.való velem, midőn kivonultam Egyiptomból” (Mózes II. 13/8). A Misna (Pöszóchim 10:1) törvénybe foglalja, hogy a legszegényebb embernek is tilos ennie Pészách első estéjén, hacsak nem támaszkodik (tudniillik a Misna keletkezésének idején a szabad ember támaszkodott az étkezések alatt, és ezen az éjszakán mindenkinek meg kell mutatnia, hogy szabad).

A Széder-est tartozéka és kötelezően elfogyasztandó kelléke a négy pohár bor. A négy pohár párhuzamba állítható Mózes IV. könyvében olvasható, a kivonulásra utaló négy kifejezéssel (Mózes IV. 40/11-13). Mivel szerepel ott egy ötödik kifejezés is, így a Széder-estén kitesznek az asztalra egy ötödik pohár bort, de nem isszák meg. Ez Élijáhu serlege, mivel a Messiás eljövetelkor ő lesz az, aki megmondja, meg kell-e inni, vagy sem. Kötelező kelléke még az estének a Széder-tál. az asztalra egy ötödik pohár bort, de nem isszák meg. Ez Élijáhu serlege, mivel a Messiás eljövetelkor ő lesz az, aki megmondja, meg kell-e inni, vagy sem. Kötelező kelléke még az estének a Széder-tál.

PURIMI VIGASSÁGOK A HŐSÖKBEN ÉS A GOLDMARKBAN

Március 11-én este az alkalomhoz illően sokan érkeztek jelmezben (köztük sok gyerek), vagy a szokottól eltérő, (mókás) ruhában a Hősök Templomába. Purim a vidámságról szól – nos, a Megilla felolvasása előtt már garantált volt a jókedv!

Kántorunk, Rudas Dániel, kórusunk tagja, Boros Tibor zongora kísérete mellett adott elő (imaszerűen) különböző feldolgozásokat, már ez jókora élményt jelentett, ám az urak színészi alakításukkal csaltak igazán mosolyt az arcokra. Ezután Deutsch László, a Szeretetkórház főrabbija és főrabbinak, dr. Frölich Róbert olvasta fel Eszter könyvét és persze doboltunk, zörögtünk, amint Hámán nevét hallattuk. Másnap délután süteményekkel és üdítőkkel megerített asztalok várták a purimozni vágyó közön-

séget a Goldmark-teremben. A műsort, elnökünk, Nádel Tamás szellemes konferálása nyitott meg, s a jó hangulat végigkísérte az egész délutánt. Tamás a sok érdekes információ mellett viccekkel is szórakoztatta a megjelenteket, amelyeken nagyokat neveltünk. Dr. Frölich Róbert főrabbi méltatta az ünnep jelentőségét szokásos humorával fűszerezve. A tanítás után átadta a színpadot a „Klezmerész” Zenekarnak, amely nagyszerű muzsikával hozta lázba a publikumot. Nagy örömmel fedeztünk fel a zenekar

tagjai között néhány rendszeresen a templomunkba járó művészt. A szünetben megjelent a színpadon körzetünk illusztris tagja Siklósi Miklós fogorvosi öltözetben. Nagyhangon felénk fordulva mondta:
– Kérem a következő beteget!

oldalukról ismertük meg a szereplőket. Ezután a „Klezmerész” folytatta nagyszerű műsorát, a végén a közönség is táncra perdült, és végigvonatozta a Goldmarkot. Remekül sikerült a purimi délután! Sokkal jobb volt látni körzetünk

fotó: Kardos Gábor

Legnagyobb megdöbbenésünkre főrabbinak ment fel a színpadra fogát fájlalva. Sziporkázó előadás

tagjait szerepelni, mint az ismert humoristák hahnifellépését. Reméljük, jövőre – vagy akár idén,

fotó: Kardos Gábor

következett. Darvas Szilárd: Nehéz beteg a fogásznál című kabaréjelenetet adták elő nagy sikerrel. Ragyogó alakítás volt, új

egy másik eseményen - körzetünk más tagjai is megmutatják tehetségüket, akár egy KI Mit Tud formájában!

Littner György

**ÖNÖK BÍZTAK BENNÜNK,
MI GYÓGYÍTUNK:
KÖSZÖNJÜK!**

AZ ÖNÖK ADÓFELAJÁNLÁSAIBÓL VETTÜK MEG AMERIKAI ÚTI SZERETETKÓRHÁZUNK SZÁMÁRA AZ ÚJ HASI ULTRAHANG-KÉSZÜLEKET.
**2017-BEN IS SEGÍTSE MUNKÁNKAT,
ADÓJA 1%-ÁVAL!**
TECHNIKAI SZÁMUNK: 0358

MAZSIHISZ

Egy százalék a Dohányért

Az Alapítvány a budapesti Dohány utcai zsinagógáért köszöni az elmúlt évi segítséget. Idén is számítunk előző évi támogatóink hozzájárulására, és reméljük újak is csatlakoznak hozzájuk. Az adományokból az Alapítvány az elmúlt években rengeteg kulturális programot és egyéb rendezvényeket (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), szervezett a körzet tagjai számára (is). De környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádel Tamás elnök vezetésével. Elég csak megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, hozzátevé azt is, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamilyen zsidó intézménynek.

Kérjük, adója 1 százalékával is támogassa az Alapítvány munkáját!
Adószámunk: 18005127-2-42

Ha már nem rendelkezik az adója 1 %-áról, akkor is tud segíteni felajánlásával:
Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000

P!nk a Szigeten

Ha aktualitásban a napilapokkal nem is kelhetünk versenyre, a hetilapokkal ezúttal talán igen: kedden derült ki, hogy az olvasóink által - lapunkból mindenképp – jól ismert fesztiválon, a Szigeten fellép Alecia Beth Moore is. Ha valakinek e névről nem ugrik be egyből a világ egyik legsikeresebb énekesnője, annak segítségül: ő nem más, mint P!nk, aki az idei Sziget Mínusz egyedik napjának lesz a szupersztárja. /Hogy miért Pink? Nos, gyerekként sűrűn pirult el és társai nevezték el így./

A háromszoros Grammy-díjas P!nk napjaink egyik legsikeresebb női előadója, 2000-ben jelent meg debütáló albuma. Majd 2001-ben Christina Aguilera, Mya és Lil' Kim társaságában énekelt fel a Lady Marmalade című dalt, amely világszerte az élvonalba juttatta, és amiért megkapta első Grammy-díját.

Már több mint 60 millió eladott lemezzel büszkélkedhet, a 2013-as The Truth About Love-ból világszerte több mint 7 millió példányt adott el. Az énekesnő ezután egy időre visszavonult, azonban 2016-ban újra stúdióba ment és elkezdett dolgozni hetedik lemezén. Ennek első dala a Just Like Fire volt, ami az Alice Tükörországban című Disney film zenéje is egyben. És bár 2016 karácsonyán életet adott második gyerekének, P!nk nehezen bírja éneklés nélkül: a minap látott napvilágot Sia-val közös daluk, a Waterfall. A hírek pedig arról szólnak, hogy idén jön a P7, azaz a hetedik album

A legendás élő fellépéseiről ismert énekesnő csupán néhány koncertet jelentett be 2017-re, ám a kevesek egyike pont Budapesten lesz, augusztus 9-én, a Sziget Nagyszínpadán.

Pink, éppen ma (március 24-én) nyolc éve már fellépett Budapesten.

Pesti Sólet menü a

BZSH Kóserkonyha receptjei alapján

Brokkoli krémleves (4 főre)

Hozzávalók: 50 dkg brokkoli, 25 dkg burgonya, 1 kis fej hagyma, 2 dkg margarin, 1 evőkanál étkezési keményítő
A galuskához: 1 db tojás, 5 dkg finomliszt, csipetnyi só
Elkészítés: A brokkolit apró rózsákra bontjuk és megmossuk. Meghámozzuk a burgonyát és a hagymát, előbbit kockákra, míg utóbbit finomra vágjuk. A margarinban megfonnyasztjuk a hagymát, rádobjuk a burgonyát, 1 percig pirítjuk. Kevés vízzel felengedjük. Beletesszük a brokkolit, fedő alatt, mérsékelt tűzön 15 percig főzzük. Lehúzzuk az edényt a tűzről, a zöldségeket a főzőlevegőben botmixerrel krémmé zúzzuk, majd visszatesszük a tűzre. Elkverjük az ételkeményítőt 3 evőkanál vízben, a leveshez adjuk, és éppen csak összeforraljuk-besűrítjük. Ízlés szerint sózzuk, borsozzuk. Pirított kenyérkockával tálaljuk.

Csáky rostélyos (4 főre)

Hozzávalók: 70-80 dkg csont nélküli marharostélyos (4 szeletre vágva)
Töltelékhez: 1 közepes fej vörshagyma, 2 evőkanál libazsír, 2 paprika, 2 kisebb paradicsom, só, őrölt bors, 1 kávéskanál pirospaprika, 4 db tojás
Szószhöz: 1 nagyobb fej vörshagyma, 1 paprika, kevés csípős paprika, 1 kisebb paradicsom, 1 teáskanál pirospaprika, só, őrölt bors, 2 evőkanál libazsír
Galuskához: 40 dkg liszt, 2 tojás, só, víz
Elkészítés: Először a töltelékét készítjük el. Két evőkanál kiolvasztott zsírra szórjuk a felaprított vörshagymát, üvegesre pirítjuk, hozzáadjuk a paprikacsíkokat és a felkockázott paradicsomot, sózzuk, borsozzuk. Néhány perc alatt megpároljuk a zöldségeket, hozzáöntjük a sóval és pirospaprikával ízesített, felvert tojást, és 1-2 perc alatt közepes sűrűségűre sütjük. Levesszük a tűzhelyről, összekeverjük és hűlni hagyjuk. A hússzeleteket kettévágjuk, alaposan kiverjük, hogy tenyérnyi szeleteket kapjunk. Sózzuk, borsozzuk, megtöltjük mindegyiket a töltelékkel. Henger alakúra tekerjük, hústűvel rögzítjük. Lefedhető edénybe kanalazzuk a zsírt, a roládokat körben átsütjük rajta, majd kivesszük őket egy tányérra. A zsírra dobjuk az aprított hagymát, üvegesre pirítjuk, beletesszük a szintén apróra vágott paprikát és paradicsomot. Sózzuk, borsozzuk, pirospaprikát szórunk rá, majd felengedjük kb. 2,5 dl vízzel. Visszatesszük a tekeréseket, letakarjuk az edényt, és lassú tűzön - kb. egy óra alatt - puhára pároljuk a húst. Ha szükséges, a vizet közben pótoljuk. A galuskához a tojásokat összedolgozzuk a liszttel, sóval és annyi vízzel, hogy közepes sűrűségű galuskatésztát kapjunk. A tésztát galuskaszaggatóval sós, lobogó vízbe szaggatjuk. A víznek folyamatosan fornia kell! A tésztát időnként megkevergetjük, hogy ne álljon össze. Ha a tészta megfőtt, feljön a víz tetejére. Ekkor leszűrjük, lecsepegtetjük. Tálaláskor a tekeréseket kissé rézszerűszen felsejeltetjük, majd a mártással és a galuskával együtt tálaljuk.

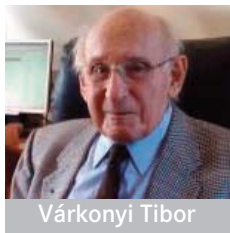
Kindli (10 főre):

Hozzávalók: 750 dkg liszt, 25 dkg margarin, 15 dkg cukor, 1dkg élesztő, 1 tojás, 1-2 kanál rum, a kenéshez 1 tojás
Diótöltelék: 20 dkg dió, 0,8 dl víz, 15 dkg cukor, 1 citrom és 1 narancs reszelt héja, 1-2 kanál baracklevár, ízlés szerint néhány szem mazsola.
Máktöltelék: 20 dkg mák, 0,8 dl víz, 15 dkg cukor, 1 citrom és 1 narancs reszelt héja, 1-2 kanál baracklevár, egy kis kanál vaníliás cukor,

Elkészítés: Összegyúrjuk a hozzávalókat, hűtőben egy-két órát pihentetjük. Kinyújtjuk, majd nagyobb pogácsaszaggatóval kivágjuk. Megtöltjük a dió, ill. máktöltelékkel, a kis tekerésekre ujjunkkal mélyedéseket nyomunk, hogy pályás baba jellege legyen. Vigyázzunk, hogy a hajtás alulra kerüljön. Megkenjük tojással, s ha igazán szépet akarunk, egy órára a hűtőbe rakjuk, hogy a tojás rászáradjon, majd újra lekenjük. Mérsékelt tűzön sütjük. A diós töltelékhez a vízből és cukorból a reszelt héjjal szirupot főzünk, forrón ráöntjük a darált dióra, majd belekeverjük a többi hozzávalót és kihűtjük. A mákos töltelékkel hasonlóképpen járunk el.

Jó étvágyat kívánunk!

Várkonyi Tibor

Daniel Barenboim hűtlensége

Hűtlenkedik Daniel Barenboim, korunk egyik legnagyobb és legünnepeltebb zeneművésze, zongoristája és karmestere. „Kicsapongását” nem a magánéletében, a családjában, követi el, hanem hivatásában. Futótűzként terjedt a hír a világsajtóban, hogy a most hetedik évtizedében járó Maestro, életében először az idén, 2017-ben, legtöbbet nem Mozartot fog játszani és vezényelni. Hanem az osztrák zseni művei helyett a német óriását, Beethovenét. Föltehetően nem szeszélyből változtat, így hozta a program, a „megrendelések”.

A koncerttermek, amelyek a szerződésekét kínálták neki, a zenekarok, amelyek meghívták, de azért ő maga is dönthetett így, hiszen saját zenekara is van. A Barenboim-együttes világhírű, amit ő az élén cselekszik nem egyedülálló, mások is alkalmazzák. Ő vezényli a vonósokat, a fa- és rézfúvósokat, miközben ül a zongorája előtt, játszik és eközben dirigál. Többnyire a fejével, arckifejezésével, hiszen a két karja nem szabad, üti a billentyűket.

A közönsége így szokta meg, így ünnepli. Amint megjelenik az emelvényen, azonnal földübörög a vastaps, alighanem a még világjáró kilencven, nyolcvan éves mesterek között hét évtizedével ő az ifjú. S a nagy hagyományok egyik őrzője. Mozartot és Beethovenét is hagyományként vette át, ő, az eredetileg orosz származású zsidó, akinek a szülei azért távoztak a Szovjetunióból, hogy meneküljenek a bolsevik antiszemitizmus elől, és a véletlen hozta össze mestereként, a nácik üldözte Otto Klempererrel. A sorsukon múltott, hogy Barenboimnak alakult kedvezőbben. A szülei Argentínáig meg se álltak. Ott értesültek arról, hogy Európában él egy mester, egy óriás, akit a náci Németországban a muzsikán kívül semmi más nem érdekelt, a politika a legkevésbé. Tudta, hogy Hitler, a nácik vannak hatalmon, de azt hitte, született németként ott maradhat, békésen vezényelhet tovább, arra kérte, kegyetlen zsidótörvények ide-oda, Strauss járjon közbe a náciknál, maradjon. Richard Strauss, (nem a bécsi keringős család sarja, csak névrokonok voltak), sokkal realistább volt Klemperernél. Becsülte, tisztelte a karmestert, jó barátjaként fogadta otthonában, ha fölkereste, de tudta, erre a zsidóra, bármilyen óriásnak számít is a zenei világban, szomorú jövő vár. Ezért tettetett nyerseséggel közölte, tűnjön el minél gyorsabban német földről, bárhol a világban keressen új menedéket. Strauss felesége, aki maga is tudta, hogy Klemperer milyen különleges nagyságú zenei zseni, a vendég végtelenül szomorú búcsúja után ráförmedt férjére, gonosz ember, segíthetne, neki talán egyetlen szavába kerülne. Strauss a hitvesére még barátságtalanabban üvöltött rá, nem hitte volna, hogy akivel jóban, rosszban együtt él, ennyire ostoba volna. Ő bármit tenne is Klempererért, a Maestro, ha otthon maradna, meghal, a nácik tekintet nélkül nagyságára megölik, talán napjai lehetnek még.

Klemperer sajogva németisége elvesztése miatt, csak távozott, de a tanácsot, megfogadta, bújában kezdetben Latin-Amerikában keresett menedéket, így talált rá a Barenboim-családra. Az apa, maga is zenerajongó, megkérte a Mestert, vállalná el gyermeke tanítását, oktassa

zongorajátékra. És Klemperer, már az első pillanatban fölismerte, talán ugyanolyan zsenivel akadt össze, mint ő maga, és mert neki mindene Mozart és Beethoven, elsősorban ezt a két világot ültette belé. Így lett Daniel Barenboim a XXI. század derekára az egyik legnagyobb Mozart tolmácsoló, ahova vándorútra kel nagynevű zenekarával, mindenütt ünneplő tömeg várja, kíséri arcának rezdülései, amellyel zongorázás közben irányítja lelkes gárdáját. És mostanáig, miért Mozart volt műsorának az élén, miért azt játszotta a legtöbbet? Mindenekelőtt

azért, mert a muzsikát nem rófre mérik, hanem értékre és minőségre. És annak ellenére, hogy Mozart jóval fiatalabb korában halt meg Beethovenénél, az életműve már mennyiségben mérve, ami ostobaság, sokkal gazdagabb, termékenyebb. Beethovennek kilenc szimfóniája van, a kezdő zenerajongó is tudja, hogy az emberiség legnagyobb kincsei. Mozartnak ellenben úgy tízszer több. A német mester öt zongoraversenyt alkotott, az osztrák húsznál is többet, ami nem jelenti azt, hogy Beethoven ötödik, Esz-dur versenyműve, amely címében a „Császári”, „Emperor” nevet viseli, ne volna ugyanolyan mestermű, mint a Mozartéi közül, bármelyik is. Ebben a jelenlegi 2017-es esztendőben Barenboim ezt az ötöt fogja többet játszani híveinek

nagy boldogságára. Barenboim zenekari alkotásokat és versenyműveket vezényel, operákat nem, hát számbelileg ebben a műfajban mekkora a különbség? Mozart operái a dalművek hasonlíthatatlan remekei, amíg Beethovennek egyetlen egy van, a Fidelio, a szabadság himnusza, mégis akad zenetörténész is, aki rajong érte (joggal), de kétségbe vonja műfaji tisztaságát, nem elsősorban operaként imádja. Lelke rajta!

Klemperer elmulasztotta, azóta ugyancsak Mesterré nőtt hajdani tanítványát operai dirigálásra is oktatni, így a Barenboim-féle

Beethoven esztendőből a Fidelio hiányozni fog. Én mással vigasztalódom majd.

A honlapomon rábukkantam egy hirdetésre, amely azt közölte, hogy euróban potom árért kapható tíz CD lemezen Mozart össze zongoraversenye, Barenboim játssza őket. „Csak” CD-n, így a művész nem látható csupán játéka hallható. Elmege. A zenekart nem is Klemperer vezényli, pedig köztudottan van egy közös fölvételük is. Nem baj, elmege majd ez is. Azzal a hátránnyal, hogy Barenboim Beethoven évében mégis a Mozartját fogom hallgatni. És miközben püfölöm szövegszerkesztőm klaviatúráját, (nem zongora), türelmetlenül fülelem, mikor csönget a postás, hozza a várva várt kincset.

A DOHÁNY KÖRZET ÁPRILISI PROGRAMJA, ÉS PÉSZÁCHI IMAREND

Minden hétköznapi reggeli ima 7:30, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában. esti ima 17:00 a Talmud-Tórában.

- Április 1. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
- Április 4. Zsidóságunk alapjai tanfolyam a Talmud-Tórában 18:30
- Április 7. Esti ima a Hősökben 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Április 8. Reggeli ima a Hősökben 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
- Április 10. Elsőszülöttek böjtje, **Pészách I. este**, I.tentisztelet a Dohányban 18:00
utána széder a Goldmarkban kb. 19:00
- Április 11. **Pészách I. reggel**, reggeli ima a Dohányban 9:30;
Pészách II. este a Dohányban 18:00
- Április 12. **Pészách II. reggel**, reggeli ima a Dohányban 9:30,
Esti ima a Talmud-Tórában 18:00
- Április 13. **Pészách chálémajd (félünnep)**, i.tentiszteletek hétköznapi rend szerint.
- Április 14. Pészách chálémajd, esti ima a Dohányban 18:00
- Április 15. Pészách chálémajd, reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
- Április 16. **Pészách VII. este**, I.tentisztelet a Dohányban 18:00
- Április 17. **Pészách VII. reggel**, reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima a Dohányban 18:00
- Ápr. 18. **Pészách VIII. reggel**, reggeli ima a Dohányban 9:30,
MÁZKIR!
Esti ima a Talmud-Tórában 18:00
- Április 21. Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Április 22. Reggeli ima a Dohányban 9:30.
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
- Április 25. Zsidóságunk alapjai tanfolyam a Talmud-Tórában 18:30
- Április 28. Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Április 29. Reggeli ima a Dohányban 9:30.
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00

MINDENKINEK KÓSER PÉSZÁCHOT KÍVÁNUNK!

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és családját április 10-én (hétfőn) a Goldmark-terembe, a Dohány utcai körzet, hagyományos Széder-estjére, az esti imát követően (kb. 18:45).

A részvételi díj 5.000.- forint. /Szokás szerint csirke-, illetve marhahúsos menü közül lehet választani./
Jelentkezni április 4-ig
Fülöp Ildikónál az irodában
(VII. Síp u. 12. I. emelet),
vagy az ismert telefon-számon:
(06 1) 413-1515.

Menüsor Pészách hetére

Április 10-én beköszönt Pészách, s ilyenkor változtatnunk kell az étrenden, hiszen nem ehetünk kovászosat. A konyhában kevésbé rutinosak néhány nap után gondban lehetnek, ha változatos étrendet szeretnének, s nem – szinte – napról-napra hasonló, vagy ugyanazt a menüsört elfogyasztani. Nekik szeretnénk segíteni az alábbi összeállítással.

A menüsor tavalyi, de idén is köszönöm a segítséget Frölich Kittynek a hasznos tanácsokért, és Littneréknek, akik akkor elküldték, hogy korábban mit is ettek ebben a bő egy hétben.

1. nap

Este: széder tál, maceszgombóclevés, sült hús hagymás krumplival és macesztorta
(a Dohány kilében/családban)

2. nap

Reggeli: maceszoskáv
Ebéd: paradicsomleves, sült marhaszelet krumplipürével
Vacsora: maceszgombóclevés, sült hús hagymás krumplival és macesztorta (család/otthon)

3. nap

Reggeli: maceszből készült zsemle felvágottal
Ebéd: a maradék maceszgombóclevés, sült hús hagymás krumplival
Vacsora: macesz lekvárral

4. nap

Reggeli: maceszből készült zsemle sajttal
Ebéd: céklaleves, maceszos tarhonya
Vacsora: maceszből készült zsemle felvágottal

5. nap

Reggeli: bundás macesz (maceszos omlett)
Ebéd: gulyásleves, borsos kremzli/tócsni, almakompóttal, pészáchi diákkenyér
Vacsora: cézár saláta hasábkrumplival

6. nap

Reggeli: krumplis latkesz
Ebéd: vadas csirkemell főtt burgonyával, diákkenyér almakompóttal
Vacsora: pészáchi galuska

7. nap

Reggeli: maceszből készült zsemle + csirkemájas tojáskrém
Ebéd: gulyásleves, paprikás krumpli majonézes céklasalátával, pészáchi almás rétes
Vacsora: szaftos virsli

8. nap

Reggeli: maceszből készült zsemle + csirkemájas tojáskrém
Ebéd: csak ennénk még: maceszgombóclevés(t), rántott csirkemell maceszből, burgonyatorta

MACESZVÁSÁR

Április 10-én köszönt be Pészách. Ha valaki még nem szerezte be az ünnepi maceszt – a nagytakarítás előtt – megteheti a Westelényi utca 7. II. emeletén, a Goldmark-terem előtti büfénél.
Hétköznapi: 9:00-15:00 óra,
pénteken: 9:00-13:00 óra,
vasárnap: 9:00-12:00 óra között.

Árak: Macesz 1 kg – 1100 forint., dara ½ kg – 550 forint.

Bővebben:

www.mazsihisz.hu/2017/03/20/megerkezett-az-unnepi-macesz-1107.html

Zájin Ádár a Dohány körzetben

A Dohány körzet március 5-én vasárnap tartotta immár szokásos Zájin Ádár halvacsoráját a vendégeket szépen megterített asztalokkal váró Goldmark-teremben.

Ádár hónap hetedike, mely Mózes születésének és egyben halálának évfordulója. A nagy tanítómester halálának pontos napját a Biblia (Mózes IV. és V. könyve) alapján számítják. Ez alapján tudjuk azt is, hogy Mózes 120 évesen

halt meg, miként erre hivatkozva tartották úgy a régiek (és tartjuk úgy ma is, lásd: bis 120), hogy ez az emberi kor teljes végső határa.

Mózesre emlékezve rendeznek évente Ádár 7-én a halvacsorát, és természetesen körzetünk is megemlékezett az eseményről.

A Goldmark-terem teljesen megtelt a jeles napon, az asztalokon a legfinomabb halból készült ételek sorakoztak, és persze most sem maradhatott el az ünnepi tanítás sem. Olyannyira nem, hogy ezúttal három budapesti rabbi is beszélt Zájin Ádár jelentőségéről. Dr. Frölich Róbert, országos főrabbi, körzetünk főrabbija nyitotta a drósék sorát, majd Markovics Zsolt, a Dózsa zsinagóga főrabbija, végül, de messze nem utolsó sorban, Deutsch László, a Szeretkórház főrabbija méltatta az ünnepet.

Zájin Ádárt velünk ünnepelte a Goldmarkban többek közt Heisler András, Mazsihisz elnök, és dr. Kunos Péter, a BZSH és a Mazsihisz ügyvezető igazgatója is.

Szép jó estét, Mr. Green!

A Dohány körzet Kulturális Páholyában március 15-én a veres-egyházi Veres 1 színház Molnár Kristóf rendezésében Jeff Baron: „Szép jó estét, Mr. Green!” című anti-xenofób színdarabját láthatták a megjelentek.

Az előadás előtt, Nádél Tamás, körzetünk elnöke tartott bevezetőjében elmondta, a körzet vezetése kulturális élményekkel is segíteni kívánja a közösség építését. /Sikerül! – A szerk./

A darab könnyed, helyzetkomikumokban bővelkedő, felhőtlen komédiának indult, amit a Goldmark közönsége időnként harsány nevetéssel jutalmazott. Később azonban a darab mind komolyabbá vált, és miközben egyre keményebben ütköztek a vélemények, a két szereplő rég elhallgatott, féltve őrzött titkokat is megosztott egymással. Jelenetről jelenetre vált témává a

család, a hagyomány, a származás, a szexuális orientálódás és a vallás. Mindez olyan elbűvölő formában, hogy a végére már nem csak a nevetéstől csordult ki a nézők könnye... Nem csak rég elhallgatott titkokra derült fény, hanem megható utrahalót is kaptunk az előítéletmentes elfogadás fontosságáról.

Az előadás fontos üzenete: tudni kellene úgy beszélgetni, hogy közben nem határolódunk el bizonyos dolgoktól. Tabunak számító témákról

beszélt olyan nyitottsággal, amelyre mindenkinek szüksége lenne ahhoz, hogy ember maradjon.

A magával ragadó színmű egyszerre volt szívhez szóló, valamint önfeledten szórakoztató. A sodró cselekmény Székelyi József és Pál Tamás

nagyszerű játékaival megszélesített két szereplője háttérének lépésről lépésre történt kibontása folyamatosan hatás alatt tartotta a nézőket. A Goldmark közönsége számára az előadás valódi katartikus élményt nyújtott, amit az felállva, vastappsal köszönt meg a nagyszerű teljesítményt nyújtó alkotóinak és előadóinak.

(Gyertyános)

Soul Exodus a Goldmarkban

Hétfőn, március 20-án az elmúlt hetekben már sokadik izgalmas kulturális eseménynek adott otthont a Goldmark-terem. Az érdeklődéssel várt vetítésen a közönség a „Soul Exodus” című zenés dokumentumfilmet tekinthette meg. A Soul Exodusban azonban nem soul zenét, hanem igazi lélekemelő klezmert hallgathattunk, a címbéli exodus pedig nem valami fájdalmas menekülés, ellenkezőleg, igazi hazatalálás.

A film középpontjában a The Brothers Nazarov hagyományos klezmert játszó alkalmi formáció tagjai állnak. Őt amerikai születésű zenész száll hajóra Amerikában, hogy egyfajta fordított exodusként Montréaltól New Yorkon, Berlinen és Párizson át Budapest érintésével Moldováig utazva, a jó öreg Kelet-Európában kutassa gyökereit, ott, ahonnan annak idején őseik, nem

feltétlenül önszántukból, elindultak. Mert vérbeli zenészekről van szó, ahol tudnak, ott zenélnék. Néha magukban, máskor új ismerősökkel. Számítalan helyszínen: hajón, templomban, utcán, parkokban, tengerparton, kocsmákban, ahol csak alkalmuk nyílik rá.

A Soul Exodus nem csak zenés film, a zsidó muzsikások ugyanis minden adandó alkalommal megvitatják a világ nagy dolgait, az amerikai belpolitikától Izraelen, a

vallás és a zsidóság kérdésein át a menekültügyig, és ezekbe a beszélgetésekbe maga a rendező is többször bekapcsolódik.

Mindebből lehetne rengeteg kesergés is a filmben, ismerve a kelet-európai zsidóság sorsát, ám ezek a zenészek elképesztő életszeretettel rendelkeznek. Nem tudni, ezt a zenéből merítik, vagy ők maguk adják át a zenén keresztül...

A vetítést követően Garai Péter, a Klezmerész együttes vezetője kérdezte Bereczki Csaba rendezőt, aki megosztotta velünk több kulisszatitkot, majd válaszolt a nézők kérdéseire is.

Csatlakozom többekhez: nagyszerű filmet látunk, amely rólunk és nekünk szól igazán.

Kép és szöveg: Gyertyános András

Dési János

Az utolsó sakklovag

Az elmúlt hetekben-hónapokban egy egészen különleges emberrel ismerkedhettem meg. Egy kiváló sportolóval, egy nagyszerű sakkozóval – szégyenszemre semmit sem tudtam róla korábban. Aztán az élet most úgy hozta, megírtam élete történetét. Persze nem sporttörténetet, pláne nem sakksztorit írtam – már csak azért sem, mert egyáltalán nem értek ezekhez – hanem egy különleges és jellegzetes huszadik századi életutat. Jellegzetes, még akkor is, ha Szabó Lászlóra, pályájának indulásakor

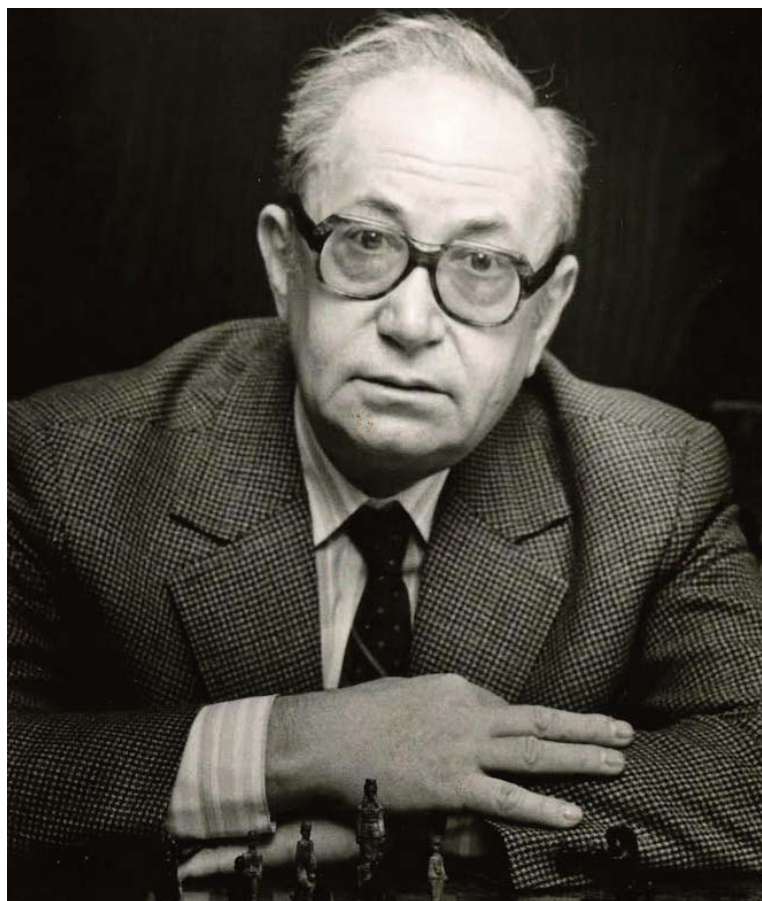
Szabó László, világbajnok végül sosem lett, bár többször ott járt a közelében, de az biztos, sosem felejtette el első mestereit. Sem a pesti Almássy térieket, akiktől a lépéseket leste el a téren vívott csatákon, sem az MTK-s Pauncz Miklóst, aki elindította a karrierjét. S aki aztán évtizedekig volt azoknak a kluboknak a vezetője, ahol Szabó játszott.

Szabó László a magyar sport minden időkbéli egyik legeredményesebb versenyzője volt. Nagymester (ebből kettő-három, ha volt egyszerre az országban), háromszoros világbajnokjelölt, tízszeres magyar bajnoki első, tizenkétszeres olimpiikon, ebből tizenegyszer elsőtáblás válogatott, tíz vb zónaversenyen és zónaközi döntőben négyszer első vagy második, kilencvenhat nagy nemzetközi tornán huszonháromszor győztes. Számátlan érem, serleg, díj kitüntette. Jelentős szakíró, a sakkozók folyóiratának évtizedekig az egyik szerkesztője, főszerkesztője. Őt tartják a huszadik századi sakkozás egyik legnagyobb alakjának. „A magyar sakkozás kitüntetett nagykövete, az egész világon elismert sakkművész, az utolsó nagy sakklovagok közül az az istenáldotta tehetség, aki nem csapatok-csoportok-komputerek segítségével érkezett be” – írta róla nekrológjában egyik kollégája.

A magyar sakk egyik első, nemzetközi égen is ragyogó csillaga, Maróczy Géza volt, az ő örökébe lépett Szabó, akitől aztán Portisch Lajos vette át a stafétát. A Polgár lányokon túl minden bizonnyal ők a legismertebb magyar sakkozók, sportolók a világon.

Szabó László 1917. március 19-én született. Éppen száz éve. Kitűnő alkalom, hogy megpróbáljuk felvázolni alakját, bemutatni, némi történelmi háttérrel, oly eredményes pályáját. Mert, ha világbajnok végül nem is lett, bizony rengeteg babért aratott. Egy nehéz században. Hiszen a numerus clausus, a zsidótörvények, a

munkaszolgálat, a három év szovjet hadifogság, az ötvenes évek zárt világa, a hatvanas-hetvenes évek protekcionista kádári rendszere mind – mind visszahúzta.

Győzelmeit akkor is gyakran széllal szemben kellett elérnie, ha egy időben a sakk valóban a rendszer egyik fontos, kitüntetett és támogatott sportja volt nemcsak a Kádárkorban, mert az első titkár szeretett sakkozni, hanem már előtte is. Ha Szabó ki is léphetett az ötvenes évek zárt világából, s utazhatott, jöhettemhetett, hiszen a nemzetközi sakkélet aktív résztvevője volt, mégis gyakran gondolta úgy, hogy a versenyzőkre rátelepedő sportvezetők nagy állami sisereháda, ahelyett, hogy segítené, inkább akadályozza az érvényesülésben. Mert nem paríroz eléggé, mert csípős, sokszor gúnyos modorát nehezen viselték az apparátcsikok, mert fejlett igazságérzete és szókimondása sok hivatalos helyen vágta el az útját. S talán még zsidósága miatt is.

Élettörténete nekem nem sporttörténet. Hanem egy lehetséges karrierút, a huszadik század K-Európájában. Egy tehetséges, szorgalmas ember küzdelme azért,

hogy egy versenyvilágban elérhesse az őt megillető helyet. K-európai történet. Az 1936-os németországi olimpia legeredményesebb sakkozója. Horogkeresztes, fasiszta zászlók alatt vezet győzelemre a magyar csapatot. Ugyan a szélsőjobb sajtó szerint nem szabad zsidót tenni a versenyzők közé, ám Szabóék végigverik a világot. Azon az olimpián, amelyet azért rendeznek, hogy a fasiszta állam felsőbbiségét megmutassák. Szabóék nyernek, s a Keleti pályaudvaron akkora ünneplő tömeg várja őt és társait, hogy rendőrsorfalnak kell fenntartania a rendet. Ó micsoda dicsőség. Persze, hamar kiderül, győzelem ide-oda – addigra már magyar bajnok, sakkmester – mint zsidónak

nincs sok esélye továbbtanulni. Bár mérnök szeretett volna lenni, de hát a numerus clausus. Végül egy sakkszerető bankvezér szerez neki munkát.

A háború közeledtével többen mondják neki, hogy esetleg próbáljon külföldön szerencsét, ha úgy jobban tetszik, meneküljön innen. Sakkozni mindenütt ugyanúgy kell a világban – Latin-Amerika tárt karokkal várja.

Ő marad. Magyar bajnok, magyar versenyző akar lenni. Meg is kapja a jutalmát. Behívják munkaszolgálatra, két évet nyom le ebből, majd szovjet hadifogságba kerül, három év ismét elszáll az életéből. Újrakezdi. S rövidesen megint a csúcson van. S, hogy ne feledhesse K-Európában él, szekundánsa, közvetlen kollégája és rendszeres útítársa az a Barcza Gedeon lesz – ezen évtizedek másik jelentős sakkozója -, aki ifjú korában, még a háború előtt, Debrecenben szélsőjobbos, antiszemita diákvezérként kezdi közéleti pályáját.

Rádadásul, Barcza akkor lesz magyar bajnok, amikor az addig győző Szabó akadályoztatva van – a munkaszolgálat miatt.

S a háború utáni igazolóbizottság csak azért igazolja Barczát, mert a munkaszolgálatból éppen megérkező Szabó nem hajlandó rá semmi dehonesztálót mondani.

Miközben a régi újságokat lapozgattam, előkerült a beszámoló a sakkszövetség díszüléséről, 1949-ből, ahol Sztalin születésnapja alkalmából Szabónak és Barczának kellett ünnepi beszédet mondani. Egyszer, ha lesz időm, biztosan drámát írok a két ember közös életéből, s az biztos, ez lesz az első jelenet.

Sakktörténet? Nem hiszem. Kelet-Európa, huszadik század.

Az utolsó sakklovag története – amelyet a Lauder Iskola segítségével írtam meg, s az Aura kiadó adta ki.

Becsszó, izgalmas, mint egy változatos sakktörténet a hozzáértőknek.

Zsinagógák a nagyvilágból – Nagybecskerek

Képeslapok – képes történelem (LX. rész)

Öt éve, egy 1400 darabból álló magángyűjtemény segítségével járjuk be a világot, az országot hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, érdekességekkel. A gyűjtemény az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal stb. foglalkozó lapokat tartalmazza.

Látogatást teszünk a Vajdaság, korábban Torontál vármegye székhelyeként ismert Nagybecskereken. A mára Szerbiához tartozó város óriási történelmi múlttal bír. Lakossága a kezdetektől fogva sokszínű volt, és az is maradt a mai napig, dacára a történelem viharos időszakainak.

Az 1817-ben épített akkori zsinagógát szép lassan kinőtte a közösség és úgy döntött, helyén egy nagyobb épületet emel, amely 1895-ben készült el.

Az iskolai nyelv ekkor még német volt. Egy más között azonban jiddisül beszéltek. A szabadságharc és az azt követő időszak visszavetette a

és gyermektámogató egyesület alakult meg a hitközségen belül.

A városiasodás, polgárosodás eredményeként, majd a közlekedés fejlődésével a zsidó lakosság részére is megnyíltak a reformkor adta lehetőségek a kereskedelemben és az azt követő szolgáltató-, illetve termelőiparban.

A zsidóság beolvadása a nem zsidók közé sokaknak szúrta a szemét. Ezekből indultak el aztán az antiszemita mozgalmak, amelyek esetenként Nagybecskerek félezer lokálpatrióta zsidóját sem kímélték.

1870-ben már majd 1100 zsidó volt regisztrálva a városban és közvetlen környékén. Ezidőtájt a zsidó lakosság bizonyos része komoly szerepet töltött be Nagybecskerek polgári és gazdasági életében. A polgárosodásért és a hatalmas gazdasági fejlődésért még ennyi évtized után, nekik is legalább annyi köszönet jár(na), mint a nem zsidó városiaknak!

A századfordulótól egészen a világháborúkig valóban gyönyörű békeidőkről mesélhetünk Nagybecskerek zsidósága tekintetében is!

Nagy változást először az I. világháború okozott. Sok helyi férfi maradt az olasz fronton, többen rokkantan tértek haza családjaihoz.

A békediktátum és az azt követő forradalom,

Zsidók az 1700-as évek elején, többnyire Morvaországból érkeztek ide. 1702-ből származó adat szerint 30 család már itt élt. Bár már szép számmal járhattak arra, számottevően azonban csak az 1750-es évek után telepedhettek le a városban, amely számos kereskedelmi útvonalat keresztezett. Okiratok tanúsága szerint a hitközség 1760-ban jött létre. A közösséget alkotók java része ebben az időszakban kereskedőkből állt. A későbbi „jövevények” közül azonban akadtak napszámosok és gyári munkások.

Az első időszakban lakásokban berendezett ideiglenes imaházakban gyűltek össze a hívők, és az ezt követő 50 év elteltével a hitközség. A már 1764-ben megalakult Chevra fejlődésével és a lélekszám gyarapodásával, 1817-ben saját zsinagógát építettek a közösség pénzéből. Nagy hangsúlyt kapott a tanítás és a tanulás. Saját iskolát hoztak létre, melyhez ismert, szakképzett tanítókat szerződtettek. Eközben kóser mézarszék, mikve, szentegyletek, chéder működött.

Saját temetőt jóval a város külső szélén tudtak kialakítani, amely az 1800-as évek első felében kapott hivatalosan jogot arra, hogy oda temethessék a városban elhunyt zsidókat.

fejlődést és sokáig tartott, mire újra elindult az élet. 1847-ben már több mint, 500 tagot számlált a hitközség!

Az 1840-es törvény, majd V. Ferdinánd 1846-os rendelete eltörölte a zsidókra kivetett türelmi adót és lehetővé tette a szabad vándorlást, letelepedést.

A várt emancipációs törvény pedig 1849ben született meg. Az emancipáció következtében sokan a fiatalabbak közül értelmiségi tanulmányokat folytattak, majd a közéletben orvosként, gyógyszerészként, ügyvédként, újságíróként, bankárként váltak a város és a zsidó, nem zsidó közösség szolgálatára, javára.

A gazdasági nehézségek hatására egymás után hozták létre a jótékonyági egyleteiket, több nő

majd a zsidóüldözések, végül a deportálások nem kímélték a nagybecskereki zsidó közösséget sem. A háború végén csak csekély számban maradtak élve a korábbi évtizedekben boldog családból. A maradvány zsidóság „elpárolgott”, mára pedig megszűnt létezni. Emléküket csak a temető és a romok, meg néhány történész visszaemlékezése ápolja!

Izsák Gábor

Kétezer éves utat találtak

Kétezer éves, kiváló állapotban fennmaradt utat találtak Izraelben régészek a Jeruzsálemtől nyugatra lévő Bét Semes városnál.

A széles római kori utat, amely a mai 375-ös országút közelében már februárban felfedezték az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) szakemberei és az önkéntes munkában segítő diákok.

Az archeológusok akkor bukkantak az útra, amikor egy Jeruzsálemben vezető, épülő vízvezeték lefektetése előtt az ilyenkor szokásos ásatásokra hívták őket. Irina Zilberbod, az IAA feltárásokat vezető régésze elmondta, az út eredetileg hat méter széles, és másfél kilométer hosszú volt. Valamikor leágazás lehetett a központi, „császári útról” a mai Bét Natif nevű helynél lévő kisebb római kori településhez. A három kilométer hosszú császári út, a korabeli főút Jeruzsálemből tartott az egykori Eleutheropolisba, más néven Bét Gurvinba, a kor, jelentős kereskedelmi központjába.

Hadrianus császár idején, i. sz. 130 körül épülhetett vagy kevéssel később, az i. sz. 132-től 135-ig tartó Barkochba-felkelés idején. Hadrianus szerepét igazolja a közelben már régebben megtalált útjelző kő, amely a császár nevét viseli.

Az út kövei közé szorulva régés-régen lepottyant pénzérméket is találtak: egyiküket i. sz. 67-ben, a zsidó felkelés idején verték, de akadt Poncius Pilátus idejéből, i. sz. 29-ből való, és Agrippa császár korában, i. sz. 41-ben vert érme is. Az utak minőségében Izrael földjén is a római uralom hozott átütő erejű változást, korábban csak rögöztözött ösvények voltak. Azonban a rómaiak hadjárataikhoz és a kereskedelem fejlesztéséhez világszerte kiváló utakat építettek, és ezen a területen is megreformálták ily módon a korabeli közlekedést.

A mezőgazdasági termékeket, olajat és bort előállító kisebb településektől másodlagos utak vezettek a nagyobb városokba, ahonnan pedig még szélesebb utakat építettek, hogy a többi regionális központhoz, vagy akár külföldre szállíthassák az árukat.

(MTI)

A '48-as szabadságharc zsidó hőseire emlékeztek

Rendhagyó, különleges március 15-i programon vehettek részt azok, akik ellátogattak a Dohány utcai zsinagóga előtti Herzl Tivadar térre. A Magyar–Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság (MAZSISZEM) 11. alkalommal rendezte meg emlékünnepséget, amelyet az Alapítvány a Dohány utcai Zsinagógáért is támogatott.

A lovas katonai tiszteletadáson díszlövés és ágyúlövés mellett, az egyesület által felkutatott '48-as hősök leszármazottai ezúttal is sok-sok nevet olvastak fel, a 20 000-nél is több zsidó származású honvédtiszt, orvos névsorából, megemlítve saját felmenőik neveit is. A hősök emlékére megszólalt az Sófár hangja, majd a Kél molé és Káddis ima.

Először adták át az Emlékbizottság által létrehozott Magyar Zsidó Emlékezet díjat, amelyet Dr. Róbert Péter egyetemi docens, történész kapott, a magyar zsidóság történelmének évtizedeken átívelő kutatásában, oktatásában és népszerűsítésében végzett kiemelkedő munkássága elismeréseként.

Chicago polgármestere zsinagógánkban

Rahm Emanuel, Chicago polgármestere családja és néhány barátja kíséretében megtekintette a Dohány utcai zsinagógát, a temetőkeretet, a holokauszt magyar zsidó áldozatainak állított Emanuel Emlékfát, valamint Budapest történelmi zsidónegyedét.

Európa legnagyobb zsinagógájában Heisler András, a MAZSIHISZ elnöke és Dr. Frölich Róbert országos főrabbi vezette körbe a vendégeket.

Az USA harmadik legnépesebb városát, amelynek zsidó lakossága kb. 292 000, 2011 óta vezeti a zsidó származású Rahm Emanuel, aki 2 évig az előző amerikai elnök Barack Obama kabinetvezetőjeként dolgozott. Míg 1993-1998 között Bill Clinton egyik tanácsadója volt.

(Kép és szöveg: Szentgyörgyi Ákos)

AZ ÉLET MENETE BUDAPESTEN

Találkozó

a Cipők a Duna-parton emlékműnél,

ahonnan
a Clark Ádám térre
vonulunk
a „0” kilométerkőhöz.

2017
április
16.
14.30

Sajtóstúl a házba – vidám történetek a média világából

Sajtóstúl a házba – vidám történetek a média világából

Sajtóstúl a házba a címe Dési János

új könyvének amely éppúgy felidéz a régi és szerencsére velünk élő, alkotó nagyok emlékeit – Vitrayét, Friderikuszét, Szegváriét, Kepesét és a sor még hosszan folytatható lenne –, mint a valamikori, elsüllyedt „kicsikéit”, a sajtó napszámosságát, akikre már csak pár porosodó újságév-folyam és néhány tréfás anekdota emlékezik.

Mik ezek az írárok? Szórakoztató, vidám történetek, egyfelől. Móka és kacagás – egy egyáltalán nem vidám korból. Másfelől azonban kiadnak egy korrajzot a sajtónak arról a porladó korszakáról, amikor még nem létezett internet, Face-

book. A hírekért, a riportokért meg kellett küzdeni, el kellett utazni,

közel kellett menni – nem lehetett

csak úgy összehopkodni az anyagot.

S érdekes módon közben mégiscsak maradt idő fergeteges ugratásokra (hogyan hitessük el a kollégával, hogy mindjárt kilövik az ürbe), ahol az emlékezetes történetekből a szerkesztőségi mindennapok állandó tartozékává váló elbeszélések

lettek. S ezek így, most kerülnek a nagyközönség elé.

Ilyenek voltunk? Ilyenek is.

Ráadásul elolvasni mindezt egyszerűbb, biztonságosabb és főképpen szórakoztatóbb, mint átélni. Bár – az is sokszor különös élmény volt...

Vágó István

A láthatatlan kéz: mit csinál a restaurátor?

Járjon múzeumba hétfőn is! A Mazsihisz- Magyar Zsidó Múzeum hétfőnként is nyitva tart, s különleges előadásokkal várja az érdeklődőket. Az első előadás: „A láthatatlan kéz: mit csinál a restaurátor?” címmel 2017. április 24-én (hétfő), 16:30 órakor kezdődik a múzeum II. emeletén.

Végignézve egy kiállítást, legtöbb esetben az jut sokak eszébe, melyik tárgy tetszett, melyik volt különleges, melyik ismerős. A látottak alapján hány emberben merül fel a kérdés, hogyan jutott az adott darab a kiállíthatósáig? Egy láthatatlan ember valahol elfeledett állapotában megtalálta, majd egy láthatatlan kéz eljuttatta a múzeumba, egy másik megtszigetgatta és végül egy újabb betette, és bezárta a vitrinbe. Egy kiállítás rengeteg ember, rengeteg munkája révén beszél múltunkról.

Mi a különbség a restaurálás és felújítás között? Milyen restaurátorok vannak? Hol és hogyan lehet tanulni?

Ezen a hétfőnkön Skrach Éva restaurátor mutatja be azoknak a kezeknek a tulajdonosait, akikről a legkevesebb ismerettel rendelkezünk a múzeumi dolgozók közül: a restaurátorokat. Ezen belül sem akárkít: a tárgyrestaurátorokat.

További témák és időpontok:

Az élet fája – tekerhető történet | Fa és bőr

Időpont: 2017. május 8.

Ünnepek fényei | Textil és fém

Időpont: 2017. május 29.

Mi van a levéltárban? | Papír és bőr

Időpont: 2017. június 12.

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:

Sálom!

és

Mázel tov!

Zsidó hittankönyv I. és II. része

A köteteket legkényelmesebben megrendelheti a

WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

Az ár kötetenként

3570 Ft.-

Ünnepeink - színezőkönyv

A Zsidó ünnepek című színezőkönyv majd 30 rajzon keresztül ismerteti meg a gyerekekkel a zsidó ünnepeket és azok legfontosabb kellékeit. A kreatív alkotás mellett lehetőség nyílik beszélgetni az ünnepekről és memorizálni a látottakat. Trenderli, fánk, Megillah, Széder tál, kótábla, sófár... mind-mind arra várnak, hogy a gyerekek megtöltsék őket színekkel!

Megrendelhető a **www.zsidokonyvek.hu**
webshopban.

Felavattuk a Dédi sírkövét

Március 19-én, vasárnap délelőtt avattuk fel Hajdu Gusztávné (Gelber Jolán) vagy, ahogy mindenki ismerte, „a Dédi” sírkövét. A még mindig fájdalommal emlékező fia (Péter), unokái (Kati és

Gábor) és társaik (Robi és Ági); menyje, Julika; s dédunokái (Kitty és Dűnyő, illetve Nikolett és Dávid) mellett a Dohány körzet számtalan tagja vett részt az avatáson. Fekete László főkantor énekét követően dr. Frölich Róbert, nem

csak csupán főrabbiaként, de mint családtag is beszélt arról, hogy bár szinte pillanatnak tűnik, de már egy éve nincs köztünk a Dédi. Az elmúlt egy év során nem csak fotójával találkoz-
tak, s gondoltak rá minden nap, de rendre látták maguk előtt elismerő mosolyát; máskor, ritkábban, fejszoválasát. Hiánya okozta szomorúság nem múlik, de a vele kapcsolatos kedves történetek mégis erőt adnak.

Rebeka találkozott Izsákkal

Fekete Imréné, Elvira néni, fekete László főkantor édesanyja eltávozott közülünk.

Nemrég köszöntöttük 90. születésnapján, s most nem csupán ezt a bensőséges ünnepséget idézzük föl emlékeinkben, hanem mindazokat az alkalmakat, mikor együtt voltunk.

Boldog nagymamaként állt a templom padsoraiban, mikor Danó bármicvó lett. Büszke volt, hogy két nemzedék áll előtte: fia az omednél, unokája a Tóránál.

Rendezvények, programok a körzetben. Együtt jött férjével, Imrével, s a kívülről számunkra is szinte tapintható volt a szeretet, mely

egy életre összekötötte őket. Óvón, féltőn tekintett Imrére, látszott, legféltettebb kincsét őrizgeti.

Ott volt velünk még tavaly Izraelben; az ősök földje felerősítette, feltöltötte.

Megadatott neki kilencven esztendő. Tragédiák és örömek, bánat és boldogság volt az osztályrésze.

Elveszített családtagokat, felnevelt egy fiút és vigyázott egy unokát. Aktívan, szinte utolsó napjaig végezte munkáját, s most Elvira, héber nevén Rebeka együtt van újra rajongott hitvesével, Imrével, héber nevén Izsákkal. Mint az életben, immár az öröklétben is együtt.

Tímár Károly emlékére

Március 4-én, szombat este avattuk Tímár Károly emléktábláját a Dohány-templomban. Az avatáson Dr. Frölich Róbert emlékezett egykori főkantorunkra. Főrabbi beszélt arról, hogy mielőtt „Karcsi” hozzánk került, a Dohányban a hívek hallhattak egy Tímárt, testvérét, Jenőt, aki sajnos nagyon hamar elment. Egykori elnökünkkel, Heisler Laci bácsival szinte azonnal úgy döntöttek, meg kell próbálni „Karcsit” elhívni Pécsről. Ha nem is könnyen, de sikerült. Főrabbi kiemelte, az elmúlt bő 25 évben nagyon sokat ruháztunk be a templomunkba, de a legjobb „beruházás”, Tímár Károly volt. Mindent tudott, a legapróbb dolgokat is. Azt is, amit talán csak nagyon kevesen. Mindenre akadt egy bölcs megoldása. Odaállt az omedhez és a megtanulhatatlan jött belőle. Odavarázsolta a Dohányba a tokaji zsidókat, megidézte a múltat. A szívét, a lelkét adta, ettől lett hiteles kantor. Megszólaltatta a lelkét, imája eljutott a szívhez. De nem az emberi szívhez, hanem ott fent jutott el a szívhez... Meghallgatta a jó Isten!

Frölich Róbert zárásként hozzátette, nem csak a jó humorú, kedves ember, a jó barát hiányzik, de hiányzik az a zsidó lélek is, amely Tímár Károlyé volt.

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészách 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szereteteinkért a gyertyák. A Jahrzeitnapon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunkban továbbra is közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor van a Jahrzeitje.

Baráth Ferencné
Markovits Márkusz
Weisz Jenőné
Tímár Zsuzsanna
Reisner Sándor
Piskó Ármán Andor

április 1. Suchman Andorné
április 3. Juliska
április 3. Grósz Mór
április 8. Kádár Györgyné
április 10. Reisz Árminné
április 12. Lóránt Istvánné

április 14. Frank Grünfeld
április 16. Eszter Izrael
április 19. Gitti Izrael
április 21. Meyer F. Izrael
április 22. Dr. Kendéné W. Veronika

április 23. Hirn Károlyné
április 23. Lorber Mózes
április 23. László Miklósné
április 23. Zoldán Sándorné
április 24. Zallel Béla

április 27.
április 27.
április 29.
április 29.
május 1.

